Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Lichtenthal 7

Langton, Stephen

Frankreich (?), [13. Jh.]

Das Buch Ester

urn:nbn:de:bsz:31-35356

Visual Library

In diebus Assueri qui regnavit ab India usque
Ethyopiam super c.xx.vii provincias quando sedit
in solio regni sui Susa civitas regni eius
exordium fuit. Tertio igitur anno imperii sui fe-
cit grande convivium cunctis principibus et pueris
suis fortissimis Persarum et Medorum inclitis et pre-
fectis provinciarum coram se ut ostenderet divicias
glorie regni sui ac magnitudinem atque iactan-
tiam potentie sue multo tempore centum videlicet
et octoginta diebus. Cumque implerentur dies convivii
invitavit omnem populum qui inventus est in Susis a maximo
usque ad minimum et septem diebus iussit convivium
preparari in vestibulo horti et nemoris quod regio cul-
tu et manu consitum erat. Et pendebant ex omni parte
tentoria aerii coloris et carpasini et iacinthini
sustentata funibus byssinis atque purpureis
qui eburneis circulis inserti erant et columpnis
marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et ar-
gentei super pavimentum smaragdino et pario
stratum lapide dispositi erant quod mira varieta-
te pictura decorabat. Bibebant autem qui invi-
tati erant aureis poculis et aliis atque aliis vasis ci-
bi inferebantur. Vinum quoque ut magnificen-
tia regia dignum erat abundans et precipuum
ponebatur. Nec erat qui nolentes cogeret ad
bibendum sed sic rex statuerat preponens mensis
singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque
quod vellet. Vasti quoque regina fecit convivium femi-
narum in palatio ubi rex Assuerus manere consue-
verat. Itaque die septimo cum rex esset hylari-
or et post nimiam potionem incaluisset mero pre-
cepit Maumam et Bazatha et Arbona et Baga-
tha et Abgatha et Zarath et Carchas .vii. eunu-
chis qui in conspectu eius ministrabant ut intro-
ducerent reginam Vasti coram rege posito super caput
eius diademate ut ostenderet cunctis populis et prin-
cipibus illius pulchritudinem. Erat enim pulchra valde
Que renuit et ad regis imperium quod per eunuchos man-
daverat venire contempsit. Unde iratus rex et ni-
mio furore succensus interrogavit sapientes
qui ex more regio semper ei aderant et illorum
faciebat cuncta consilio scientium leges ac iura maiorum
erant autem primi et proximi Charsena et Sethar
et Admatha et Tharsis et Mares et Marsana et Ma-
mucha .vii. duces Persarum atque Medorum qui vide-
bant faciem regis et primi post eum residere soli-
ti erant cui sententie Vasti regina subiaceret que
Assueri regis imperium quod per eunuchos manda-
verat facere noluisset. Responditque Mamuchan
audiente rege atque principibus. Non solum regem
lesit regina Vasti sed omnes populos et principes qui
sunt in cunctis provinciis regis Assueri. Egredietur
enim sermo regine ad omnes mulieres ut contempnant
viros suos et dicant rex Assuerus iussit ut regina
Vasti intraret ad eum et illa noluit atque hoc exem-
plo omnes principum coniuges Persarum atque Medorum
parvipendent imperia maritorum. Unde regis iusta est
indignatio. Et si tibi placet egrediatur ab ore
edictum a facie tua et scribatur iuxta legem Persarum atque
Medorum quam preteriri illicitum est ut nequaquam ultra
Vasti ingrediatur ad regem sed regnum illius altera que me-
lior illa est accipiat. Et hoc in omne quod latissimum est pro-
vinciarum tuarum divulgetur imperium et cuncte uxo-
res tam maiorum quam minorum deferant maritis
suis honorem. Placuit consilium eius regi et prin-
cipibus fecitque rex iuxta consilium Mamuchan
et misit epistolas ad universas provincias regni sui
ut quecumque gens audire et legere poterat diversis lin-
guis et litteris esse viros principes ac maiores in
domibus suis et hoc per cunctos populos divulgari.

II

His ita gestis postquam regis Assueri deferbuit in-
dignatio recordatus est Vasti et que fecisset vel que pas-
sa esset. Dixeruntque pueri regis ac ministri eius. Querantur
regi puelle virgines ac speciose et mittantur qui
considerent per universas provincias puellas specio-
sas et virgines et adducant eas ad civitatem Susis
et tradant in domum feminarum sub manu Egei
eunuchi qui est prepositus et custos mulierum regiarum
et accipiant mundum muliebrem et cetera ad
usus necessaria et quecumque inter omnes oculis regis
placuerit ipsa regnet pro Vasti. Placuit sermo regi
et ita ut suggesserant iussit fieri. Erat vir
iudeus in Susis civitate vocabulo Mardocheus
filius Iair filii Semei filii Cis de stirpe Gemini
qui translatus fuerat de Ierusalem eo tempore quo Iechoniam regem
Iuda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat qui
fuit nutritius filie fratris sui Edisse que altero nomine
Hester vocabatur et utrumque parentem amiserat pulchra nimis
et decora facie mortuisque patre eius ac matre Mar-
docheus sibi eam adoptavit in filiam. Cumque
increbuisset regis imperium et iuxta mandatum illius
multe virgines adducerentur Susis et Egeo traderentur
eunucho Hester quoque inter ceteras puellas ei tra-
dita est ut servaretur in numero feminarum. Que pla-
cuit ei et invenit gratiam in conspectu illius ut ac-
celeraret mundum muliebrem et traderet ei partes
suas et .vii. puellas speciosissimas de domo
regis et tam ipsam quam pedissequas eius ornaret

atque cognationem. que noluit indicare ei populum et patriam
suam. Mardocheus enim preceperat ut de hac re omnino re-
ticeret. qui deambulabat cotidie ante vestibulum
domus in qua electe virgines servabantur curam agens
salutis hester et scire volens quid ei accideret. Cum
autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum
ut intrarent ad regem expletis omnibus que ad cultum mu-
liebrem pertinebant mensis XII vertebatur. ita dumtaxat
ut sex mensibus oleo ungerentur myrtino et aliis sex quibus-
dam pigmentis et aromatibus uterentur. ingredientes-
que ad regem quicquid postulassent ad ornatum perti-
nens accipiebant. et que intraverat vespere egrediebatur
mane atque inde in secundas edes deducebantur que
sub manu susagazi eunuchi erant qui con-
cubinis regis presidebat. nec habebat potestatem ad regem
ultra redeundi nisi voluisset rex et eam venire iussis-
set ex nomine. Evoluto autem tempore per ordinem instabat di-
es quo hester filia abi[hail] fratris mardochei quam sibi
adoptaverat in filiam deberet intrare ad regem. que non quesi-
vit mundum (cultum) muliebrem. sed quecumque voluit egeus eunu-
chus custos virginum haec ei ad ornatum dedit.
Erat enim formosa valde et incredibili pulchritudine
omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. Ducta est
itaque ad cubiculum regis assueri mense X qui vocatur te-
beth VII anno regni eius. et amavit eam rex plus quam
omnes mulieres habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mu-
lieres et posuit diadema regni in capite eius. fecitque
eam regnare in loco vasthi. et iussit convivium pre-
parari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro
coniunctione et nuptiis hester. et dedit requiem in universis pro-
vinciis ac dona largitus est iuxta magnificentiam
principalem. Cumque et secundo quererentur virgines et congrega-
rentur mardocheus manebat ad regis ianuam. nec-
dum prodiderat hester patriam et populum suum iuxta man-
datum eius. quicquid enim ille precipiebat observabat hester
et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat
quo eam parvulam nutriebat. Eo igitur tempore quo mardocheus
ad regis ianuam morabatur irati sunt bagathan
et thares duo eunuchi regis qui ianitores erant
et in primo palatii limine presidebant. volueruntque
insurgere in regem et occidere eum. quod mardocheum non
latuit. Statimque nuntiavit regine hester et illa
regi ex nomine mardochei qui ad se rem detulerat. Que-
situm est et inventum et appensus est uterque eorum in patibulo. man-
datumque historiis et annalibus traditum coram rege. III

Post haec rex assuerus exaltavit aman filium ama-
dathi qui erat de stirpe agag et posuit solium eius super
omnes principes quos habebat. cunctique servi regis qui in foribus
palatii versabantur flectebant genua et adorabant

aman. sic enim eis preceperat imperator. solus mardocheus non
flectebat genu neque adorabat eum. Cui dixerunt pueri re-
gis qui ad fores palacii presidebant. Cur preter ceteros non obser-
vas mandata regis? Cumque hoc crebrius dicerent et ille nollet audi-
re nuntiaverunt aman scire cupientes utrum perseveraret
in sententia. dixerat enim eis se esse iudeum. Quod cum audisset aman
et experimento probasset quod mardocheus non sibi flecteret genu nec
se adoraret iratus est valde et pro nichilo duxit in unum mar-
docheum mittere manus suas. audierat enim quod esset gentis
iudee magisque voluit omnem iudeorum qui erant in regno assueri per-
dere nationem. Mense primo cuius vocabulum est nisan anno XII
regni assueri missa est sors in urnam que hebraice dicitur phur
coram aman quo die et quo mense gens iudeorum deberet interfici. Exivitque
mensis XII qui vocatur adar. Dixitque aman regi assuero.
Est populus per omnes provincias regni tui dispersus et a se mutuo
separatus novis utens legibus et ceremoniis insuper et regis
scita contempnens. et optime nosti quod non expediat regno tuo ut
insolescat per licentiam. Si tibi placet decerne ut pereat et X mi-
lia talentorum appendam arcariis gaze tue. Tulit ergo
rex anulum quo utebatur de manu sua et dedit eum aman
filio amadathi de progenie agag hosti iudeorum. dixitque
ad eum. argentum quod tu polliceris tuum sit. de populo age quod tibi pla-
cet. Vocatique sunt scribe regis mense primo nisan ad omnes satrapas — tercia decima die eiusdem mensis et scriptum est ut iusserat aman
regis et iudices provinciarum diversarumque gentium ut quaeque
gens legere poterat et audire pro varietate linguarum ex nomine
regis assueri et littere signate ipsius anulo misse sunt per cur-
sores regis ad universas provincias ut occiderent atque
delerent omnes iudeos a puero usque ad senem parvulos et mulieres
uno die hoc est tercio decimo mensis XII qui vocatur adar et bona
eorum diriperent. Summa autem epistolarum haec fuit ut omnes provincie
scirent et pararent se ad predictam diem. Festinabant cursores
qui missi erant regis explere imperium. Statimque in susis pen-
debat edictum rege et aman celebrante convivium et cunc-
tis iudeis qui in urbe erant flentibus. Que cum audisset mar-
docheus scidit vestimenta sua et indutus est sacco spargens
cinerem capiti et in platea medie civitatis voce magna
clamabat ostendens amaritudinem animi sui et he-
iulans usque ad fores palacii gradiens. non enim erat lici-
tum indutum sacco aulam regis intrare. In omnibus quoque provinciis oppi-
dis ac locis ad que crudele regis dogma pervenerat planctus
ingens erat apud iudeos ieiunium ululatus et fletus sacco
et cinere multis pro strato utentibus. Ingresse autem sunt puelle
hester et eunuchi nuntiaveruntque ei. quod audiens consternata est
et misit vestem ut ablato sacco induerent eum quam
accipere noluit. Accitoque athac eunucho quem rex ei
ministrum dederat precepit ut iret ad mardocheum stantem — ut disceret ab eo cur hoc faceret. Egressusque athac ivit ad mardocheum
in platea civitatis ante ostium palacii. qui indicavit ei
omnia que acciderant quomodo aman promisisset ut in thesauros
regis pro iudeorum nece inferret argentum. Exemplar quoque

[Marginal addition:] Iussit rex ut in libro memorialium scriberetur ut pro vita sua aliquid recompensaret ei.

edicti quod pendebat in Susis dedit ei ut reginae osten-
deret et moneret eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum
pro populo suo. Regressus Athac nuntiavit Hester omnia quae
Mardocheus dixerat. Quae respondit ei et iussit ut diceret Mar-
docheo: Omnes servi regis et cunctae quae sub dicione eius sunt no-
runt provinciae quod sive vir sive mulier non vocatus interius atrium re-
gis intraverit absque ulla cunctatione statim interficiatur nisi
forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clemen-
tiae atque ita possit vivere. Ego igitur quomodo ad regem intrare
potero quae triginta iam diebus non sum vocata ad eum? Quod cum audisset
Mardocheus rursum mandavit Hester dicens: Ne putes
quod animam tuam tantum liberes quia in domo regis es prae cunctis Iu-
daeis. Si enim nunc silueris per aliam occasionem liberabuntur Iudaei
et tu et domus patris tui peribitis. Et quis novit utrum idcirco ad
regnum veneris ut in tali tempore parareris. Rursumque Hester
haec Mardocheo verba mandavit: Vade et congrega omnes Iudaeos
quos in Susis repperis et orate pro me. Non comedatis et
non bibatis tribus diebus et tribus noctibus et ego cum ancillis meis simi-
liter ieiunabo et tunc ingrediar ad regem contra legem faciens
non vocata tradensque me morti et periculo. Ivit itaque Mar-
IIII docheus et fecit omnia quae ei Hester praeceperat. Die autem
tertio induta est Hester regalibus vestimentis et stetit in
atrio domus regiae quod erat interius contra basilicam regis. At ille
sedebat super solium suum in consistorio palatii contra
ostium domus. Cumque vidisset Hester reginam stantem pla-
cuit oculis eius et extendit contra eam virgam auream quam tenebat
manu. Quae accedens osculata est summitatem virgae
eius. Dixitque ad eam rex: Quid vis Hester regina? Quae est petitio
tua? Etiam si dimidiam regni partem petieris dabitur tibi. At illa
respondit: Si regi placet obsecro ut venias ad me ho-
die et Aman tecum ad convivium quod paravi. Statimque rex:
Vocate, inquit, cito Aman ut Hester obediat volun-
tati. Venerunt itaque rex et Aman ad convivium quod
eis regina paraverat. Dixitque ei rex postquam vinum biberat
abundanter: Quid petis ut detur tibi et pro qua re postulas?
Etiam si dimidiam partem regni mei petieris impetrabis. Cui
respondit Hester: Petitio mea et preces istae sunt: Si inveni
gratiam in conspectu regis et si regi placet ut det mihi
quod postulo et meam impleat petitionem, veniat rex
et Aman ad convivium quod paravi eis et cras regi aperiam
voluntatem meam. Egressus est itaque Aman illo
die laetus et alacer. Cumque vidisset Mardocheum sedentem
ante fores palatii et non solum non assurrexisse sibi sed nec
motum quidem de loco sessionis suae, indignatus
est valde et dissimulata ira reversus in domum suam
convocavit ad se amicos suos et Zares uxorem suam
et exposuit illis magnitudinem divitiarum suarum filiorumque
turbam et quanta eum gloria super omnes principes et servos suos
rex elevasset. Et post haec ait: Regina quoque Hester nullum
alium vocavit cum rege ad convivium praeter me, apud quam
etiam cras cum rege pransurus sum. Et cum haec omnia habeam non me habere pu-
to quamdiu videro Mardocheum Iudaeum sedentem ante fo-
res regias. Responderuntque ei Zares uxor eius et ceteri
amici: Iube parari excelsam trabem habentem altitudinis quinquaginta
cubitos et dic mane regi ut appendatur super eam Mar-
docheus et sic ibis cum rege laetus ad convivium. Placuit
ei consilium et iussit excelsam parari trabem. Noctem
illam rex duxit insomnem iussitque afferri sibi historias
et annales priorum temporum. Quae cum illo praesente legerentur
ventum est ad eum locum ubi scriptum erat quomodo nuntiasset
Mardocheus insidias Bagathan et Thares eu-
nuchorum regem Assuerum iugulare cupientium.
Quod cum audisset rex ait: Quid pro hac fide honoris ac prae-
mii Mardocheus consecutus est? Dixeruntque ei servi illius
ac ministri: Nihil omnino mercedis accepit. Statimque
rex: Quis est, inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium do-
mus regiae intraverat ut suggereret regi et iuberet Mar-
docheum affigi patibulo quod ei fuerat praeparatum. Res-
ponderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitque rex: In-
grediatur. Cumque esset ingressus ait illi: Quid debet fi-
eri viro quem rex honorare desiderat? Cogitans autem Aman
in corde suo et reputans quod nullum alium rex nisi se
vellet honorare respondit: Homo quem rex hono-
rare cupit debet indui vestibus regiis et imponi su-
per equum qui de sella regis est et accipere regium diadema
super caput suum et primus de principibus ac tyrannis regis tenere
equum eius et per plateam civitatis incedens clamet
et dicat: Sic honorabitur quemcumque rex voluerit ho-
norare. Dixitque ei rex: Festina et sumpta stola
et equo fac ut locutus es Mardocheo Iudaeo qui sedet
ante fores palatii. Cave ne quicquam de his quae locutus es
praetermittas. Tulit itaque Aman stolam et equum et in-
dutumque Mardocheum in platea civitatis et impositum
equo praecedebat atque clamabat: Hoc honore condig-
nus est quemcumque rex voluerit honorare. Reversusque est Mar-
docheus ad ianuam palatii et Aman festinavit
ire in domum suam lugens et operto capite. Narra-
vitque Zares uxori suae et amicis omnia quae evenissent
sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio
et uxor eius: Si de semine Iudaeorum est Mardocheus
ante quem cadere coepisti non poteris ei resistere sed cades in
conspectu eius. Adhuc illis loquentibus venerunt eu-
nuchi regis et cito eum ad convivium regis quod regi-
na paraverat pergere compulerunt. Intravit itaque rex et
Aman ut biberent cum regina. Dixitque ei rex etiam in secun-
do die postquam vino incaluerat: Quae est petitio tua Hes-
ter ut detur tibi et quid vis fieri? Etiam si dimidiam regni
mei partem petieris impetrabis. Ad quem illa respon-
dit: Si inveni gratiam in oculis tuis o rex et si tibi placet
dona mihi animam meam pro qua rogo et populum meum pro quo
obsecro. Traditi enim sumus ego et populus meus ut conte-
ramur iugulemur et pereamus. Atque utinam in servos et an-
cillas venderemur esset tolerabile malum et ge-
mens tacerem. Nunc autem hostis noster est cuius crudelitas

redundat in regem. Respondensque rex Assuerus ait
Quis est iste et cuius potentie ut hec audeat facere? Dixitque Hester
Hostis et inimicus noster pessimus iste est Aman. Quod
ille audiens illico obstupuit vultum regis ac
regine ferre non sustinens. Rex autem surrexit ira-
tus et de loco convivii intravit in hortum ar-
boribus consitum. Aman quoque surrexit ut rogaret
Hester reginam pro anima sua. Intellexit enim a rege sibi
paratum malum. Qui cum reversus esset de orto nemoribus
consito et intrasset convivii locum repperit Aman super lec-
tulum corruisse in quo iacebat Hester et ait: Etiam reginam
vult opprimere me presente in domo mea. Nec dum
verbum de ore regis exierat et statim operuerunt fa-
ciem eius. Dixitque Harbona unus de eunuchis qui sta-
bant in ministerio regis: En lignum quod paraverat
Mardocheo qui locutus est pro rege stat in domo
Aman habens altitudinis L cubitos. Cui
dixit rex: Appendite eum in eo. Suspensus
est itaque Aman in patibulo quod paraverat Mar-
docheo et regis ira requievit. V In die illa de-
dit rex Assuerus Hester regine domum Aman
adversarii Iudeorum et Mardocheus ingressus
est ante faciem regis. Confessa est enim ei Hester quod
esset patruus suus. Tulitque rex anulum quem ab
Aman recipi iusserat et tradidit Mardo-
cheo. Hester autem constituit Mardocheum super do-
mum Aman. Nec his contenta procidit ante pe-
des regis flevitque et locuta ad eum oravit
ut malitiam Aman Agagite et machinationes eius
pessimas quas excogitaverat contra Iudeos iuberet ir-
ritas fieri. At ille ex more sceptrum aureum protendit
manu quo signum clementie monstrabatur. Il-
laque consurgens stetit ante eum et ait: Si placet re-
gi et inveni gratiam coram oculis eius et deprecatio mea
non ei videtur esse contraria obsecro ut novis epistolis veteres
Aman littere insidiatoris et hostis Iudeorum quibus
eos in cunctis regis provinciis perire preceperat corrigan-
tur. Quomodo enim potero sustinere necem et interfectionem
populi mei? Responditque rex Assuerus Hester regine
et Mardocheo Iudeo: Domum Aman concessi Hester et
ipsum iussi affigi cruci quia ausus est manum in Iudeos
mittere. Scribite ergo Iudeis sicut vobis placet ex regis
nomine signantes litteras anulo meo. Hec enim consue-
tudo erat ut epistolis que ex regis nomine mittebantur
et illius anulo signate erant nemo auderet contradicere. Accitis-
que scribis et librariis regis. Erat autem tempus tertii mensis
qui appellatur Siban vigesima et tertia die illius scripte
sunt epistole ut Mardocheus voluerat ad Iudeos et ad
principes procuratores quoque et iudices qui c. xx. vii. provin-
ciis ab India usque Ethiopiam presidebant provincie atque
provincie populo atque populo iuxta linguas et litteras suas
et Iudeis ut legere poterant et audire. Ipseque epistole que ex re-
gis nomine mittebantur anulo illius signate sunt et misse per ve-
redarios qui per provincias discurrentes veteres litteras novis
nuntiis prevenirent. Quibus imperavit rex ut loquerentur Iudeis quocaret
per singulas civitates et in unum preciperent congregari ut starent
pro animabus suis et omnes inimicos suos cum coniugibus ac liberis
et universis domibus interficerent atque delerent. Et constitu-
ta est per provincias una ultionis dies id est tertiadecima
mensis xii. adar. Summaque epistole hec fuit ut in omnibus terris
ac populis qui regis Assueri imperio subiacebant notum fieret
paratos esse Iudeos ad capiendam vindictam de hostibus suis.
Egressique sunt veredarii celeres nuntia perferentes et edictum
regis pependit in Susis. Mardocheus autem de palatio et de
conspectu regis egrediens fulgebat vestibus regiis iacinthinis
videlicet et aerinis coronam auream portans in ca-
pite et amictus pallio serico atque purpureo. Omnisque civi-
tas exultavit atque letata est. Iudeis autem nova lux ori-
ri visa est gaudium et honor et tripudium. Apud omnes populos
urbes atque provincias quocumque regis iussa veniebant mi-
ra exultatio epule atque convivia et festus dies in tantum ut
plures alterius gentis et secte eorum religioni et cerimoniis
iungerentur. Grandis enim cunctos iudaici nominis terror invaserat.
Igitur xii. mensis quem adar vocari ante iam diximus tertiadecima die
quando cunctis Iudeis interfectio parabatur et hostes eorum
inhiabant sanguini versa vice Iudei superiores esse
ceperunt et se de adversariis vindicare. Congregatique
sunt per singulas civitates oppida et loca ut extenderent
manum contra inimicos et persecutores suos. Nullusque ausus
est resistere eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido
penetraret. Nam et provinciarum duces et iudices et procuratores
omnisque dignitas que singulis locis et operibus preerat extolle-
bant Iudeos timore Mardochei quem principem palatii et
plurimum posse cognoverant. Fama quoque nominis eius crescebat
cotidie et per cunctorum ora volitabat. Itaque percusserunt Iudei
inimicos suos plaga magna et occiderunt eos reddentes
eis quod sibi paraverant facere in tantum ut in Susis quingentos
viros interficerent x. filios Aman Agagite hostis ext
Iudeorum quorum ista sunt nomina Pharsan datha et Delphon
et Esphatha et Phoratha et Adalia et Aridatha et Pher-
mestha et Arisai et Aridai et Iezatha. Quos cum occidissent pre-
das de substantiis eorum agere noluerunt. Statimque numerus eorum
qui occisi erant in Susis ad regem relatus est.
Qui dixit regine: In urbe Susis interfecerunt Iudei quingentos vi-
ros et alios x. filios Aman. Quantam putas exercere cedem eos
in universis provinciis? Quid ultra postulas et quid vis ut fieri
iubeam? Cui illa respondit: Si regi placet detur potestas Iudeis
ut sicut hodie fecerunt in Susis sic et cras faciant et x. fi-
lii Aman in patibulis suspendantur. Precepitque rex ut
ita fieret. Statimque in Susis pependit edictum et x. filii
Aman suspensi sunt. Congregatis ergo Iudeis xiiii. die
mensis adar interfecti sunt in Susis trecenti viri
nec eorum ab illis direpta substantia est. Sed et per omnes provincias
que ditioni regis subiacebant pro animabus suis steterunt

iudei interfectis hostibus ac persecutoribus suis
tantum ut lxx.v. milia occisorum implerentur
et nullus de substantiis eorum quicquam contingeret
Dies autem xiii. primus mensis adar unus apud omnes interfectionis
fuit et quarto decimo die cedere desierunt quem constituerunt
sollempnem ut in eo omni deinceps tempore vacarent
epulis gaudio atque conviviis. At hii qui in urbe
Susis cedem exercuerant tertio decimo et quarto decimo eius-
dem mensis die in cede versati sunt. xv. autem die percutere de-
sierunt et idcirco eundem diem constituerunt sollempnem e-
pularum atque letitie. Hii vero iudei qui in oppidis non
muratis ac villis morabantur quartum decimum diem men-
sis adar conviviorum et gaudii decreverunt ita
ut exultent in eo et mittant sibi mutuo partes epu-
larum et ciborum. Scripsit itaque mardocheus omnia hec
et litteris comprehensa misit ad iudeos qui in omnibus re-
gis provinciis morabantur tam in vicino positos
quam procul ut quartam decimam et quintam decimam diem
mensis adar pro festis susciperent et revertente semper
anno sollempni honore celebrarent quia in ipsis
diebus se ulti sunt iudei de inimicis suis et luctus
atque tristitia in hilaritatem gaudiumque conversa sunt
essentque isti dies epularum atque letitie et mitterent
sibi invicem ciborum partes et pauperibus munuscula
largirentur. Susceperuntque iudei in sollempnem
ritum cuncta que eo tempore facere ceperant et que mar-
docheus litteris facienda mandaverat. Aman
enim filius amadathi stirpis agag hostis et adver-
sarius iudeorum cogitavit contra eos malum ut occi-
deret illos atque deleret et misit phur quod nostra
lingua vertitur in sortem. Et postea ingressa
est hester ad regem obsecrans ut conatus eius litteris
regis irriti fierent et malum quod contra iudeos cogita-
verat reverteretur in caput eius. Denique et ipsum et filios
eius affixerunt cruci atque ex illo tempore dies isti ap-
pellati sunt phurim id est sortium eo quod phur id est sors
in urnam missa fuerit. Et cuncta que gesta sunt epistole
id est libri huius volumine continentur queque sustinue-
runt et que deinceps immutata sunt susceperunt
iudei super se et semen suum et super cunctos qui religioni
eorum voluerint copulari ut nulli liceat duos hos
dies absque sollempnitate transigere quos scriptura te-
statur et certa expetunt tempora annis sibi iugiter suc-
cedentibus. Isti sunt dies quos nulla umquam delebit ob-
livio et per singulas generationes cuncte in toto orbe
provincie celebrabunt nec est ulla civitas in qua dies
phurim id est sortium non observentur a iudeis et ab eorum
progenie que his cerimoniis obligata est. Scripse-
runtque hester regina filia abigahil et mardoc-
heus iudeus etiam secundam epistolam ut omni studio dies ista
sollempnis sanciretur in posterum et miserunt

ad omnes iudeos qui in centum .xx.vii. regis assu-
eri provinciis versabantur ut haberent pacem et susci-
perent veritatem observantes dies sortium et suo
tempore cum gaudio celebrarent sicut constitue-
runt mardocheus et hester et illi observanda sus-
ceperant a se et a semine suo ieiunia atque cla-
mores et sortium dies et omnia que libri huius qui vocatur
hester hystoria continentur. Rex vero assuerus
omnem terram et cunctas maris insulas fecit tri-
butarias cuius fortitudo et imperium et dignitas
atque sublimitas qua exaltavit mardocheum
scripta sunt in libris medorum atque persarum et quomodo mar-
docheus iudaici generis secundus a rege assuero fuerit
et magnus apud iudeos et acceptabilis plebi fratrum
suorum querens bona populo suo et loquens ea que ad pa-
cem seminis sui pertinerent. Que habentur in hebreo
plena fide expressi. Hec autem que sequuntur scripta repperi
in editione vulgata que grecorum lingua et litte-
ris continentur et interim post finem libri hoc
capitulum ferebatur quod iuxta consuetudinem nostram
obelo id est veru prenotavimus. ¶ Dixitque VI
mardocheus A deo facta sunt ista. Recordatus sum somp-
nii quod videram hec eadem significantis nec eorum quic-
quam irritum fuit. Parvus fons qui crevit in fluvium et
in lucem solemque conversus est et in aquas plurimas re-
dundavit hester est quam rex accepit uxorem et voluit
esse reginam. Duo autem dracones ego sum et aman. Gen-
tes que convenerant hi sunt qui delere nomen conati sunt
iudeorum. Gens autem mea israhel est que clamavit ad
dominum et salvum fecit dominus populum suum liberavitque
nos de omnibus malis et fecit signa magna atque por-
tenta inter gentes et duas sortes esse precepit
unam populi dei et alteram cunctarum gentium. Ve-
nitque utraque sors in statutum ex illo iam tempore
coram deo universis gentibus et recordatus est dominus
populi sui ac misertus est hereditatis sue et observa-
buntur dies isti in mense adar xiiii. et
xv. die eiusdem mensis cum omni studio et gaudio in unum
cetum populi congregati in cunctas deinceps
generationes populi israel. Anno iiii. regnantibus
ptolomeo et cleopatra attulerunt dositheum
qui se sacerdotem et levitici generis esse fere-
bat et ptolomeum filium eius hanc epistolam phurim
quam interpretati sunt dixerunt lisimachum ptolomei
filium in ierusalem. Hoc quoque principium erat in editione
vulgata quod nec in hebreo nec apud ullum fertur
interpretum. Anno secundo regnante artaxerse maximo
primo die mensis nisan vidit sompnium mar-
docheus filius iairi filii semei filii cis de
tribu beniamin homo iudeus qui habitabat in ur-
be susis vir magnus et inter primos aule regis

Erat autem de eo numero captivorum quos transtulerat Nabuchodonosor rex babylonis de Ierusalem cum Iechonia rege Iude. Et hoc eius somnium fuit. Apparuerunt voces et tumultus et tonitrua et terremotus et conturbatio super terram. Et ecce duo dracones magni paratique contra se in prelium. Ad quorum clamorem cuncte concitate sunt nationes ut pugnarent contra gentem iustorum. Fuitque dies illa tenebrarum et discriminis tribulationis et angustie et ingens formido super terram. Conturbataque est gens iustorum timentium mala sua et preparata ad mortem. Clamaveruntque ad Dominum et illis vociferantibus fons parvus crevit in fluvium maximum et in aquas plurimas redundavit. Lux et sol ortus est et humiles exaltati sunt et devoraverunt inclitos. Quod cum vidisset Mardocheus et surrexisset de strato, cogitabat quid Deus vellet facere et fixum habebat in animo cupiens scire quid significaret sompnium. Morabatur autem eo tempore in aula regis cum Bagatha et Thara eunuchis regis qui ianitores erant palacii. Cumque intellexisset cogitationes eorum et curas diligentius pervidisset didicit quod conarentur in regem Artaxersen manus mittere et nuntiavit super eo regi. Qui de utroque habita questione confessos iussit duci ad mortem. Rex autem quod gestum erat scripsit in commentariis sed et Mardocheus rei memoriam litteris tradidit. Precepitque ei rex

ut in aula palacii moraretur datis ei pro delatione

muneribus. Aman vero filius Amadathi Bugeus erat gloriosissimus coram rege et voluit nocere Mardocheo et populo eius pro duobus regis eunuchis qui fuerant interfecti. Huc usque prohemium. Que sequuntur in eo loco posita erant ubi scriptum est in volumine et diripuerunt bona vel substantias eorum que in sola vulgata editione repperimus. Epistole autem exemplar hoc fuit.

VII

Rex maximus Artaxerxes ab India usque Ethiopiam centum viginti septem provinciarum principibus et ducibus qui eius imperio subiecti sunt salutem dicit. Cum plurimis gentibus imperarem et universum orbem mee dicioni subiugassem volui nequaquam abuti potentie magnitudine sed clementia et lenitate gubernare subiectos ut

vitam silentio

absque ullo terrore transigentes optata cunctis mortalibus pace fruerentur. Querente autem me a consiliariis meis quomodo posset hoc impleri unus qui sapientia et fide ceteros precellebat et erat post regem secundus Aman nomine indicavit mihi in toto orbe terrarum populum esse dispersum qui novis uteretur legibus et contra omnium gentium consuetudinem faciens regum iussa contempneret et universarum concordiam nationum sua dissensione violaret. Quod cum didicissemus videntes unam gentem rebellem adversum omne hominum genus perversis uti legibus nostrisque iussionibus contraire et turbare subiectarum nobis provinciarum pacem atque concordiam iussimus ut quoscumque Aman qui omnibus provinciis prepositus est et secundus a rege et quem patris loco colimus monstraverit cum coniugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis nullusque eorum misereatur quartadecima die duodecimi mensis Adar anni presentis ut nefarii homines uno die ad inferos descendentes reddant imperio nostro pacem quam turbaverant.

Huc usque exemplar epistole. Que sequuntur post eum locum scripta repperi ubi legitur pergensque Mardocheus fecit omnia que ei mandaverat Hester nec tamen habentur in hebraico et apud nullum penitus feruntur interpretum. Mardocheus autem deprecatus est Dominum memor omnium operum eius et dixit: Domine Domine rex omnipotens in dicione enim tua cuncta sunt posita et non est qui possit tue resistere voluntati si decreveris salvare Israel. Tu fecisti celum et terram et quicquid celi ambitu continetur. Dominus omnium es nec est qui resistat maiestati tue. Cuncta nosti et scis quia non pro superbia et contumelia et aliqua glorie cupiditate fecerim hoc ut non adorarem Aman superbissimum. Libenter enim pro salute Israel etiam vestigia pedum eius deosculari paratus essem sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem et ne quemquam adorarem excepto Deo meo. Et nunc Domine rex Deus Abraham miserere populi tui quia volunt nos inimici nostri perdere et hereditatem tuam delere. Ne despicias partem tuam quam redemisti de Egypto. Exaudi deprecationem meam et propicius esto sorti et funiculo hereditatis tue et converte luctum nostrum in gaudium ut viventes laudemus nomen tuum Domine et ne claudas ora te canentium. Omnis quoque Israel pari mente et obsecratione clamavit ad Dominum eo quod eis certa mors impenderet.

VIII

Hester quoque regina confugit ad Dominum pavens periculum quod imminebat. Cumque deposuisset vestes regias fletibus et luctui apta indumenta suscepit et pro unguentis variis cinere et stercore implevit caput et corpus suum humiliavit ieiuniis. Omniaque loca in quibus letari ante consueverat crinium laceratione complevit et deprecabatur Dominum Deum Israel dicens: Domine mi qui rex noster es solus adiuva me solitariam et cuius preter te nullus auxiliator est alius. Periculum meum in manibus meis est. Audivi a patre meo quod tu Domine tulisses Israel de cunctis gentibus et patres nostros ex omnibus retro maioribus suis ut possideres hereditatem sempiternam fecistique eis sicut locutus es. Peccavimus in conspectu tuo et idcirco tradidisti nos in manus inimicorum nostrorum. Coluimus enim deos eorum. Iustus es Domine. Et nunc non eis sufficit quod durissima nos opprimunt servitute sed robur manuum suarum idolorum potentie deputantes volunt tua mutare promissa et delere hereditatem tuam et claudere ora te laudantium atque extinguere gloriam templi et altaris tui ut aperiant ora gentium et laudent ydolorum fortitudinem et predicent carnalem regem in sempiternum. Ne tradas Domine sceptrum tuum his qui non sunt ne rideant ad ruinam nostram sed converte consilium eorum super eos et eum qui in nos cepit sevire disperde. Memento Domine et ostende te nobis in tempore tribulationis nostre et mihi da fiduciam Domine rex deorum et universe potestatis. Tribue sermonem compositum in ore meo in conspectu leonis et transfer cor illius in odium hostis nostri ut et ipse pereat et ceteri qui ei consentiunt. Nos autem libera manu tua et adiuva me nullum aliud

hunc auxiliatorem nisi te domine qui habes omnium scientiam et nosti quia oderim gloriam iniquorum et detester cubile incircumcisorum et omnis alienigene. Tu scis necessitatem meam quod abhominer signum superbie et glorie mee quod est super caput meum in diebus ostentationis mee et detester illud quasi pannum menstruate et non portem in diebus silentii mei et quod non comederim in mensa Aman nec mihi placuerit convivium regis et non biberim vinum libaminum et numquam letata sit ancilla tua ex quo huc translata sum usque in presentem diem nisi in te domine Deus Abraham. Deus fortis super omnes exaudi vocem eorum qui nullam aliam spem habent et libera nos de manu iniquorum et erue me a timore meo. Hec quoque addita reperi in editione vulgata. Et mandavit ei haud dubium quin Mardocheus ut ingrederetur ad regem et rogaret pro populo suo et pro patria sua. Memor inquit humilitatis tue quomodo nutrita sis in manu mea quia Aman secundus a rege locutus est contra nos in mortem et tu invoca dominum et loquere regi pro nobis et libera nos de morte. Hec non scripta quae sequuntur. Die autem tertio deposuit vestimenta ornatus sui et circumdata est gloria sua. Cumque regio fulgeret habitu et invocasset omnium rectorem et salvatorem Deum assumpsit duas famulas et super unam quidem innitebatur quasi pre deliciis et nimia teneritudine corpus suum ferre non sustinens. Altera autem famularum sequebatur dominam defluentia in humum indumenta sustentans. Ipsa autem roseo vultum colore perfusa et gratis ac nitentibus oculis tristem celabat animum et nimio timore contractum. Ingressa igitur cuncta per ordinem ostia stetit contra regem ubi ille residebat super solium regni sui indutus vestibus regiis auroque fulgens et pretiosis lapidibus eratque terribilis aspectu. Cumque elevasset faciem et ardentibus oculis furorem pectoris indicasset regina corruit et in pallorem colore mutato lassum super ancillulam reclinavit caput. Convertitque Deus spiritum regis in mansuetudinem et festinus ac metuens exilivit de solio et sustentans eam ulnis suis donec rediret ad se his verbis blandiebatur. Quid habes Hester? Ego sum frater tuus noli metuere non morieris non enim pro te sed pro omnibus hec lex constituta est. Accede igitur et tange sceptrum. Cumque illa reticeret tulit auream virgam et posuit super collum eius et osculatus est eam et ait: Cur mihi non loqueris? Que respondit: Vidi te domine quasi angelum Dei et conturbatum est cor meum pre timore glorie tue. Valde enim mirabilis es domine et facies tua plena est gratiarum. Cumque loqueretur rursus corruit et pene exanimata est. Rex autem turbabatur et omnes ministri eius consolabantur eam. Exemplar epistole regis Artaxersis quam pro Iudeis ad totas regni sui provincias misit quod et ipsum in hebraico voluminе non habetur.

XVI Rex magnus Artaxerses ab India usque Ethiopiam centum viginti septem provinciarum ducibus ac principibus qui nostre iussioni obediunt salutem dicit. Multi bonitate principum et honore qui in eos collatus est abusi sunt in superbiam et non solum subiectos regibus nituntur opprimere sed datam sibi gloriam non ferentes in ipsos qui dederunt moliuntur insidias. Nec contenti sunt gratias non agere beneficiis et humanitatis in se iura violare sed Dei quoque cuncta cernentis arbitrantur se posse fugere sententiam. Et in tantum vesanie proruperunt ut eos qui credita sibi officia diligenter observant et ita cuncta agunt ut omnium laude digni sint mendaciorum cuniculis conentur subvertere dum aures principum simplices et ex sua natura alios estimantes callida fraude decipiunt. Que res et ex veteribus probatur historiis et ex his que geruntur cotidie quomodo malis quorundam suggestionibus regum studia depraventur. Unde providendum est paci omnium provinciarum. Nec putare debetis si diversa iubeamus ex animi nostri venire levitate sed pro qualitate et necessitate temporum ut reipublice poscit utilitas ferre sententiam. Et ut manifestius quod dicimus intellegatis Aman filius Amathi et animo et gente Macedo alienusque a Persarum sanguine et pietatem nostram sua crudelitate commaculans peregrinus a nobis susceptus est et tantam in se expertus humanitatem ut pater noster vocaretur et adoraretur ab omnibus post regem secundus qui in tantum arrogantie tumorem sublatus est ut regno nos privare niteretur et spiritu. Nam Mardocheum cuius fide et beneficiis vivimus et consortem regni nostri Hester cum omni gente sua novis quibusdam atque inauditis machinis expetivit in mortem. Hoc cogitans ut illis interfectis insidiaretur nostre solitudini et regnum Persarum transferret in Macedonas. Nos autem a pessimo mortalium Iudeos neci destinatos in nulla penitus culpa reperimus sed e contrario iustis utentes legibus et filios altissimi et maximi semperque viventis Dei cuius beneficio et patribus nostris et nobis regnum est traditum et usque hodie custoditur. Unde eas litteras quas sub nomine nostro ille direxerat sciatis esse irritas pro quo scelere ante portas huius urbis id est Susis et ipse qui machinatus est et omnis cognatio eius pendet in patibulis non nobis sed Deo ei reddente quod meruit. Hoc autem edictum quod nunc mittimus in cunctis urbibus proponatur ut liceat Iudeis uti legibus suis quibus debetis esse auxilio ut eos qui se ad necem eorum paraverant possint interficere xiii die mensis xii qui vocatur Adar. Hanc enim diem omnipotens Deus meroris et luctus eis vertit in gaudium. Unde et vos inter ceteros festos dies hanc habetote diem et celebrate eam cum omni letitia ut et in posterum cognoscatur omnes qui fideliter Persis obediunt dignam pro fide recipere mercedem qui autem insidiantur regno eorum perire pro scelere. Omnis autem provincia et civitas que noluerit sollempnitatis huius esse particeps gladio et igne pereat et sic deleatur ut non solum hominibus sed et bestiis invia sit in sempiternum pro exemplo contemptus et inobedientie. Explicit Hester.